

El baguls dels MISTERIS

MATERIAL PER PREPARAR LA VISITA

On és la Canònica de Vilabertran?

La **Canònica de Santa Maria de Vilabertran** es troba al bell mig de la plana de l'Empordà, a 3km de Figueres entre horta i camps.

El poble de Vilabertran és un paratge típic de la plana empordanesa, amb les tanques fetes de xiprers disposats d'est a oest per evitar que la tramuntana s'endugui la terra dels camps de conreu.

Un indret ric en aigua i molt fèrtil, resultat de les dessecacions d'aiguamolls que es van fer a partir del segle XIV, on tradicionalment s'hi ha desenvolupat l'agricultura d'horta. Encara ara, si passegem pels voltants del poble, podem veure, com van canviant segons l'època de l'any, els horts, tan característics de la vila.

La flora i fauna hi són representades per espècies comunes als nuclis urbans i a la plana agrícola. La proximitat de la Muga, els recs i tolls fan presents espècies pròpies d'ambients humits i de ribera.

L'activitat agrícola del municipi és constituïda principalment per cultius de regadiu. S'hi conrea blat de moro i gira-sol, i aquest últim, per la seva menor necessitat de reg, és una bona opció per a les temporades més eixutes. En menor mesura, s'hi fan patates, blat i ordi. L'horta n'és, però, l'activitat agrícola per excel·lència. La riquesa de les terres i la disponibilitat d'aigua fan produir una gran varietat d'hortalisses, d'entre les quals destaquen els tomàquets, faves, cebes, enciams, carbasses i pebrots.

Què és?

La Canònica de Vilabertran és el complex monàstic romànic més ben conservat de l'Empordà. Han arribat pràcticament intactes tant les dependències dels canonges, com el claustre i l'església, un referent del romànic de plenitud català.

Es tracta d'un espai excepcional per a reviure la quotidianitat de l'edat mitjana i aprofundir en el coneixement de l'estament religiós i el paper que jugava dins la societat feudal.

Pel que fa a la història del complex, al segle XI ja trobem documentada una petita església on s'hi establirà el 1069 una comunitat de capellans que fundaran l'abadia de Santa Maria de Vilabertran. La Canònica coneixerà la seva esplendor durant el segle XII, quan es converteix en un centre hospitalari que acull pelegrins que transiten cap a Roma, Jerusalem i Santiago de Compostela.

A partir del segle XIV comença la decadència espiritual, que culmina quan la canònica esdevé col·legiata l'any 1592 amb la secularització de totes les canòniques regulars per ordre de Felip II. La comunitat de Vilabertran es converteix en un arxiprestat, i s'acaba la vida en comunitat. A partir d'aquest moment els canonges comencen a edificar habitatges dins de l'abadia i el pati abacial.

L'any 1835, amb la desamortització de Mendizábal, l'estat pren totes les possessions de l'abadia, excepte l'església, que continua essent parròquia del poble. L'any 1930 el conjunt de Santa Maria de Vilabertran és declarat monument historicoartístic i comencen els treballs de recuperació. A partir dels anys vuitanta, la Generalitat acabarà d'adquirir les propietats privades que encara hi havia a l'interior del Palau de l'Abat.

Què farem?

L'activitat s'inicia plantejant a l'alumnat la recerca d'un bagul on un canonge, fa molts i molts anys, va guardar tot d'objectes misteriosos.

El grup descobrirà cada estança de la Canònica amb la troballa de lletres soltes que hi ha amagades. Un cop resolt l'entrellat de les lletres es descobrirà què hi feien fa mil anys els canonges en aquell espai i es proposarà al grup que ho compari amb una habitació de casa seva o de l'escola.

Al final del recorregut el grup trobarà el bagul, on hi haurà tot d'objectes de la vida quotidiana dels canonges medievals. Amb l'ajuda del grup es relacionaran els objectes amb les estances visitades i es compararan amb els objectes que utilitzem nosaltres en el nostre dia a dia.

Passat i present s'entrellacen en aquesta activitat que vol ser una primera immersió de l'alumnat al fascinant món de l'edat mitjana.

Abans de la visita:

Recomanem introduir l'activitat a l'alumnat, explicant-los què faran. Es pot visionar el vídeo [Canònica de Santa Maria de Vilabertran](https://www.youtube.com/watch?v=GHyBgxk3H14) que mostra la Canònica i que pot ajudar-los a introduir la visita (2 min de durada):

<https://www.youtube.com/watch?v=GHyBgxk3H14>

Per tal de que us en feu una idea, us adjuntem els espais que treballarem a la Canònica:

- església → espai de treball
- claustre → passadís/pati
- Sala capitular → sala de reunions
- Dormitori
- Refetor → menjador
- Rebost

La nostra escola:

Al llarg de la visita es farà un joc de comparació entre els espais on els canonges vivien fa mil i anys i els espais on l'alumnat desenvolupa el seu dia a dia.

Per a poder preparar l'activitat, podeu treballar els diferents espais de la vostra escola:

- Pati
- Porteria o consergeria
- Les aules
- Sala d'actes
- Menjador
- Cuina
- Els lavabos
- Etc.

Després de la visita

Esperem que us ho passeu molt bé visitant la Canònica de Vilabertran! Us donem algunes idees per treballar a l'aula i reforçar tot el que heu après durant la vostra visita:

1. Fem la nostra caixa dels misteris!

Us recomanem que creeu diferents grups per a poder treballar la proposta per equips. Seria ideal que fossin grups de 5-6 alumnes cada un.

En un primer moment el treball serà individual, demanant a l'alumnat que faci una cerca dels objectes que per ell són representatius del seu dia a dia i que n'esculli un.

Un cop feta la cerca individual, es posaran en comú els objectes escollits vigilant que no es repeteixin. Cada alumne portarà l'objecte en qüestió a l'escola i en farà una representació: es pot fer un dibuix, una fotografia, treballar amb plastilina o qualsevol mitjà que us sembli interessant per practicar les habilitats plàstiques de l'alumnat.

Un cop elaborats els objectes, es posaran a una capsa (pot ser una capsa de sabates) i cada equip exposarà la seva capsa a la resta de grup classe. Un cop realitzada l'exposició, si es vol, es pot animar a l'alumnat a deixar algun escrit a la capsa i enterrar-les per tal que en un futur algú les descobreixi i es preguntin, tal com van fer ells a Vilabertran, el per què dels objectes que hi ha a dins.

Ens agradaria molt rebre un retorn d'aquestes activitats, així que us agrairem que ens expliqueu com ha anat l'activitat i els resultats que heu obtingut!

Quadre resum de l'activitat

Treball	Què farem?	Com ho farem?
Individual	Recerca del nostre objecte	A casa, l'alumnat buscarà un objecte representatiu del seu dia a dia.
Per equips	Posem en comú els objectes	Per equips s'exposaran els objectes i es consensuaran els que formaran part de caixa dels misteris.
	Fem la nostra caixa dels misteris	Cada equip crearà la seva caixa dels misteris posant-hi a dins una recreació dels objectes seleccionats.
Col·lectiu	Posada en comú de les caixes	A nivell de grup classe es posarà en comú el treball realitzat per equips i si es vol, es pot acabar amagant o enterrant les caixes realitzades.